

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันกับสถานะของสังคม การดูแลนักเรียนในการเข้าไปสู่สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่นักเรียนยังไม่มีความพร้อมเป็นภาระที่ครอบครัวยุติ โรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการสื่อสารให้ความรู้ ส่งเสริมพัฒนา เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาค่าที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน การดูแลนักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตต้องทำด้วยความเอาใจใส่ ความรัก ความเมตตาและความเข้าใจนักเรียนแต่ละคน ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดในมาตรา 52 ว่าเด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอด และได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) นอกจากนี้ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระบรมราโชวาท ความตอนหนึ่งในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ว่า เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำหรือ เป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุม ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิด อยู่ทุก ๆ ด้าน รองลงมาจากบิดา มารดา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 5-7)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่ง ในสังกัดจัดให้มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ปัญหา และการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้ นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ สังคมมุ่งหวัง โดยให้สถานศึกษามีมาตรการในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคมสิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนา ส่งเสริม แก้ไข และส่งต่อนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 1)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือส่งเสริมนักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยยึดสายใยและความผูกพันระหว่างครูและศิษย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้มีทักษะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของนโยบายและภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 1)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงถือเป็นภาระงานสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจเด็กอย่างแท้จริง เพราะข้อมูลที่สะท้อนความจริงของนักเรียนครบทุกด้านอย่างถูกต้องชัดเจน ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย นำเชื่อถือ ตรวจสอบได้ จะทำให้ครู และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนให้เติบโตและพัฒนาไปในแนวทางที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้อง ดังความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ว่า “ขณะนี้รู้สึกกันทั่วไปว่า มีปัญหาเยาวชนในบ้านเมืองมากขึ้น เนื่องจากเหตุหลายกระแส ความจริงเยาวชนมิได้ต้องการที่จะทำตัวเองให้ยุ่งยากแต่ประการใด แต่โดยเหตุที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร และขาดที่พึ่งขาดผู้ที่จะให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม

เขาจึงกลายเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาแก่สังคม เป็นหน้าที่ของท่านทั้งหลายผู้เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษาที่ต้องช่วยเหลือเขาด้วยหลักวิชาและความสามารถ ทุกคนได้เรียนวิชาการแนะนำมาแล้วควรจะได้นำหลักการมาปฏิบัติเพื่อให้เขาชนได้รับประโยชน์อันแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะนำทางความประพฤติและจิตใจ ซึ่งสำคัญมาก ขอให้เพียรพยายามปลูกฝังความรู้ ประกอบด้วยความเมตตาปราณีสงเคราะห์ อนุเคราะห์ และนำพาไปสู่ทางที่ถูกที่เจริญ เขาชนก็จะเกิดความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะทำความดีเพื่อจักได้มีอนาคตที่มั่นคงงามใสในวันข้างหน้า” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 5)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหา และคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2544 : 19)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 มีนโยบายในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ทุกโรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของเด็กและเยาวชนคือให้มีการณรงค์ปัญหาสังคมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้โรงเรียนเป็นพื้นที่เขตปลอดบุหรี่ ปลอดสุราและปลอดอบายมุขทุกประเภท จัดทำคู่มือเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมสร้างสรรค์ ให้โรงเรียนจัดตั้งพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็งให้ความรู้และสื่อสารกับผู้ปกครอง กรรมการศึกษาและผู้นำชุมชนในเรื่องจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น ทำการตรวจสอบสภาพในเขตพื้นที่จัดทำแผนที่จุดเสี่ยง ปลูกจิตสำนึกและสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในการแก้ปัญหาสังคม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32, 2554 : 1) ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่ผ่านมาเน้นแนวทางการพัฒนาอย่างไม่ชัดเจนขาดความเป็นระบบ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง ขาดความรู้ความเข้าใจที่จะนำเทคนิคการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ขาดทักษะที่จะพัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพและปัญหาการดำเนินงานที่กล่าวมาผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเอง ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาให้มีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง ดี มีสุข มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนวที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. สามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตลอดจนแก้ปัญหา และพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ก : 35)

- 1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- 1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
- 1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2554 โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 67 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 67 คน และครูแนะแนว จำนวน 67 คน รวมทั้งสิ้น 201 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. 2551 : 1-2)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่มอร์แกน (ประยูร อาษานาม. 2544:167) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวนทั้งหมด 132 คน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 44 คน และครูแนะแนว จำนวน 44 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 3.1.1 สถานภาพตำแหน่งจำแนกเป็น
 - 3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.1.1.2 ครูที่ปรึกษา
 - 3.1.1.3 ครูแนะแนว
- 3.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งออกเป็น
 - 3.1.2.1 ขนาดใหญ่
 - 3.1.2.2 ขนาดกลาง
 - 3.1.2.3 ขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมป้องกันและแก้ปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การให้ข้อคิดเห็นกับการวางแผนดำเนินงาน จัดลำดับความสำคัญของปัญหาของนักเรียน จัดกิจกรรมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาแก่นักเรียนที่ประสบปัญหาด้านต่าง ๆ พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน จัดทำระเบียบสะสมทะเบียนประวัติเป็นรายบุคคล เยี่ยมบ้านนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนด้านทุนการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ระหว่างเรียน การสังเกต ประเมินพฤติกรรมนักเรียน และจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนงาน ประสานงานขอความร่วมมือช่วยเหลือระหว่างปฏิบัติตามแผนมอบหมายงานหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตาม คัดกรองนักเรียน ใช้ระเบียบสะสมดำเนินการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ใช้ข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนในการพิจารณาคัดกรองนักเรียน นำผลการคัดกรองนักเรียน ไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน และสรุปรายงานผลการคัดกรองนักเรียน

2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงวินัยเชิงบวก พัฒนาและส่งเสริมความสามารถพิเศษและการแสดงออก จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน เต็มเวลา เต็มความสามารถและเต็มศักยภาพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จัดกิจกรรมโฮมรูม สนับสนุน ชมเชยยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การรู้จักควบคุมตนเอง และเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต จัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และการปรับปรุงพัฒนาตนเอง

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน หมายถึง การให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้น ระดับชั้นเรียน จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ประสานความร่วมมือ ประสานงานกับนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาของนักเรียน ให้กำลังใจและ

ส่งเสริมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างขวัญกำลังใจ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ทราบปัญหาที่แท้จริงของนักเรียนที่จะส่งไปรับความช่วยเหลือแก้ไข ปัญหา บันทึกการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหา เพื่อส่งต่อไปรับความช่วยเหลือ ให้ความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ประสานความร่วมมือภายใน กับครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง กับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย แก้ไขปัญหาของนักเรียน อธิบายเหตุผลที่ต้องส่งนักเรียนกลุ่มมีปัญหาไปรับความช่วยเหลือแก้ไข ปัญหา ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ปรับปรุงและพัฒนางานระบบงานการส่งต่อนักเรียน

3. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้น ๆ

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการ โรงเรียน ที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งให้เป็นหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ครูที่ปรึกษา หมายถึง หัวหน้าครูที่ปรึกษาผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือนักเรียน

3.3 ครูแนะแนว หมายถึง หัวหน้าครูแนะแนวที่รับผิดชอบทำหน้าที่แนะแนวและครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งจำแนกตามการพิจารณาจำนวน ปริมาณ อาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งก่อสร้างอื่นของโรงเรียนให้ใช้ข้อมูลแผนชั้นเรียนในตารางนี้เป็นหลักประกอบการพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป

4.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500 - 999 คน

4.3 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 499 คนลงมา

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่เกิดขึ้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 67 โรงเรียน